

3.5. § 4 a i psykiatriloven

Det følger af psykiatrilovens § 4 a, at bl.a. kravet om, at den ansvarlige overlæge træffer beslutning om en tvangstilbageholdelse, »ikke er til hinder for, at en beslutning i overlægens fravær træffes af en anden læge. I sådanne tilfælde skal overlægen efterfølgende snarest tage stilling til beslutningen.«

Folketingets Ombudsmand sendte den 3. december 2001 kopi af sin opfølgingsrapport nr. 4 vedrørende Ombudsmandens inspektion den 14. januar 1999 af Psykiatrisk afdeling, Holstebro Sygehus, til tilsynet.

Det fremgår af rapporten, at »... der herefter er behov for en lovgivningsmæssig stillingtagen til om en fast rutine som den der anvendes på Psykiatrisk afdeling på Holstebro Centralsygehus, hvorefter der hver weekend kan gå op til to og et halvt døgn før beslutninger om tvangslæggelse og tvangstilbageholdelse godkendes af den behandlingsansvarlige overlæge, er acceptabel.«

På baggrund af opfølgingsrapporten bad tilsynet om indenrigs- og sundhedsministerens bemærkninger hertil.

Det fremgår af ministerens besvarelse af 26. februar 2002, at »Folketingets Ombudsmand har efter inspektion af Psykiatrisk afdeling på Holstebro Centralsygehus den 14. januar 1999 henstillet, at afdelingen i de situationer, hvor der vil gå mere end et døgn fra en tvangslæggelse eller tvangstilbageholdelse til det efterfølgende morgenmøde, tilvejebringer mulighed for og benytter sig af telefonisk forelæggelse for en behandlingsansvarlig overlæge.«

Ringkøbing Amt har i den forbindelse tidligere anmodet det daværende Sundhedsministerium om en udtalelse om, hvad der ligger i begrebet »snarest« i psykiatrilovens § 4 a, hvorefter overlægen snarest skal tage stilling til beslutninger, der i overlægens fravær træffes af en anden læge.

I den anledning udtalte ministeriet vejledende:

»Det fremgår af forarbejderne til psykiatriloven, at udtrykket »snarest« indebærer, at overlægen skal tage stilling hurtigst muligt efter, at overlægen igen er mødt på sygehuset. Der kan således efter Sundhedsministeriets opfattelse ikke opstilles et generelt krav om, at den vagthavende læge telefonisk skal forelægge beslutningen for en behandlingsansvarlig overlæge – ej

heller selvom der vil gå mere end et døgn fra beslutningen om tvang til efterprøvelsen.

Det må bero på et konkret lægefagligt skøn i det enkelte tilfælde, hvor lang tid der må gå, før overlægen tager stilling til en beslutning om tvang, som en anden læge har truffet i overlægens fravær – herunder om en hurtig telefonisk forelæggelse er nødvendig.«

§ 4 a blev indsat som en ny bestemmelse ved den seneste revision af psykiatriloven, der trådte i kraft den 1. januar 1999. Bestemmelsen fastslår, at lovens bestemmelser om, at det er overlægen, der træffer beslutning om bl.a. tvangslæggelse og tvangstilbageholdelse, ikke er til hinder for, at en beslutning i overlægens fravær træffes af en anden læge, men i sådanne tilfælde skal overlægen efterfølgende snarest tage stilling til beslutningen.

Baggrunden for § 4 a var, at der i psykiatrilovsundersøgelsen, der blev gennemført forud for revisionen af psykiatriloven i 1998, blev peget på et behov for at få afklaret, om en beslutning, der efter loven skal træffes af overlægen personligt og således ikke kan delegeres til underordnet lægeligt personale, kan anses for truffet af overlægen, selv om beslutningen er truffet af underordnet lægeligt personale, når overlægen igen efterfølgende tager stilling til beslutningen.

Psykiatrilovsundersøgelsen viste, at der i retspraksis var taget stilling til, om ordet »overlægen« forhindrer, at overlægens kompetence delegeres til andre læger på afdelingen, når der under overlægens fravær, f.eks. om natten, skal træffes afgørelse om tvangslæggelse eller tvangstilbageholdelse.

I Vestre Landsrets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1995, s. 529, og Østre Landsrets dom, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1996, s. 188, blev det antaget, at beslutning om tvangstilbageholdelse skal træffes af overlægen eller den læge, der i overlægens fravær fungerer i hans sted. Dette krav blev ikke anset for opfyldt i dommen fra 1995, hvor overlægens beslutning alene fremtrådte som en efterfølgende stiltiende accept af en beslutning om tvangstilbageholdelse, der var truffet af en underordnet læge. I dommen fra 1996 blev kravet anset for opfyldt, idet der blev lagt til grund, at en afdelingslæges beslutning om tvangstilbage-